

Bogárszerelem,
avagy az utolsó halálos tánc

Nagy Zsófia Teodóra

Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar

Festőművész szak, 4. évfolyam

Témavezető: Bullás József, adjunktus

„Csábulj csak, csábulj! (Csápos!)
Elvégezted dolgod, nincs hiba ebben,
Nyolc láb fogja tested mind hevesebben,
Lám teljessé váltál a feladatban!
Ostoba vagy! Fejedet leharaptam.”
(részlet Mechler Anna
A tarantula tarantellája c. verséből)

A jelen TDK-n kívánom bemutatni a **Csá(b/p)os keringő** című hibrid festményem.

Hogyan született a téma, honnan jött az ötlet? Az egyetem harmadik évében kezdődött a „*bogaras korszakom*”, amely eleinte tanulmányként indult, rovarportrék formájában – ebből sok viszonylag kisebb (70x50cm-es) kép született. Amikor már éreztem, hogy biztos talajon állok a rovarábrázolással, továbbléptem az életképekre. Ez a sorozatom 8 festmény után lezárult, melynek utolsó darabja, a (150x200cm-es) **Bogártüntetés (Le a madarakkal!)** volt. Ezek a képek szatirikus humorral operálnak, képtelen helyzetekbe és helyekre rakva szereplőit, akik csak egyszerű bogarak természetben is fellelhető formájukban. Éreztem azonban, hogy fogy az ötlet, kezdtem belefáradni abba, hogy csak a bogarakat helyezem ide-oda. Ekkor mesterem, Bullás József tanácsára arra jutottam, hogy ideje kísérletezni, bár azt még nem tudtam, milyen irányba. Az igazi áttörést a harmadéves szigorlatos kipakolásom jelentette, akkor ugyanis visszatekintettem első munkáimra, ahol a nőkkel és azoknak viszonyba helyezésével foglalkoztam. Ekkor gondolkodtam el rajta, vajon a női test finomságát és szépségét hogyan s miként lehetne összeilleszteni a rovarok furcsa, torz formáival.

Innentől kezdve célom lett ennek a tökéletesítése, eleinte még csak akvarellal. Ezzel egyidejűleg kutatni kezdtem a művészvilágban, ki hogy is gondolkodik erről, amibe bele akarok vágni. Az egyik nagy inspirációm egy külföldi tervező grafikus volt, akinek a teljes nevét sajnos nem tudtam megtalálni, az *instagramon* **Kaihara - K41 (save.obscure)** néven lelhető fel. Az általa készített bogáremberek közelebb állnak az átlagnézőnek befogadható képi világhoz, hisz kevésbé torzak, inkább mesefigurák semmint groteszk alakok, ezért egy másfajta megközelítésre sarkallt. Kényelmetlen, már-már ijesztő lényeket akartam létrehozni, melyeket a villányi művésztelepen el is kezdtem készíteni. Az itt született akvarellsorozat **Bogárszerelem** címre hallgat, s mivel ekkortájt ástam bele jobban magam **Katsushika Hokusai** munkásságába, ezeken sokkal inkább előtérbe helyeztem a szexualitást. A kendőzetlen, tabu nélküli szex, az

elnagyolt nemiszervek láttatása érdekes játéknak tűnt. Azonban a háttér is formálódott, fejlődött a bogarakhoz, egyre színesebb, telítettebb felületek jöttek létre, melyekhez már nem volt elég a „*mantis-cunus*”, hanem erőteljesebb, mozgékonyabb kompozícióra volt szükségem. A legizgalmasabb megoldást erre a problémára a balettben és – főként – a modern táncban találtam meg.

Augusztus közepén döntöttem el, hogy ideje a technika- és méretváltásnak. Az akvarellt olajra, míg a papírt vászonra cseréltem. Így jöttek létre a most bemutatásra kerülő festményem nagy testvérei:

Csápjaim között, Csá(b/p)os küzdelem, Laokoón-Mantis.

Ekkor már nem csak kísérletezni szerettem volna, hanem képeket létrehozni, ezért hol festőibben, hol grafikusabban nyúltam a festményekhez. A **Csá(b/p)os keringő** ennek egy újfajta megközelítése és mérföldköve. Technikailag nem változtattam a kép felépítésén. A vásznat egy vékony, akrilalappal kentem le, melyre aztán már csak az olajat raktam fel. Az olajrétegeléssel is szeretek játszani, a lazúros alapréteggel határoztam meg a figurák helyét és mozdulatát. A mozdulat megformálásához referenciaként a modern tánc pillanatfotóit használtam, gyakran ezekbe beleszerkesztve még digitálisan további gesztusokat, főként mióta háromszemélyes kompozíciókba kezdtem. Általánosságban a függőleges elhelyezést preferáltam és próbáltam láncszerűen elhelyezni őket. Egymáshoz kapcsolódnak, de mégis mindegyik önállóan is érvényesülhet.

Az ezt követő építkezés már az én fantáziám szüleménye, a bogarak – immár kezembe szokott – vonásait festés közben találom ki. Ezáltal folyamatosan van benne kiszámíthatatlanság, az éppen aktuális megérzéseim döntik el a festmény végső formáját. Éppen emiatt legelőször csak az alakokat festem meg. Van egy alapvető játékosság benne, amikor dolgozom rajtuk, hisz mindegyik más és más színkomplexummal rendelkezik. A jelen festményen ezek a zöld, piros és lila. A kép alsó egyharmadától felfelé jelenik meg az első bogárfej, majd utána enyhe cikkcakokban követi a másik kettő, mindezt a lények csápjai zárják egyfajta ovális keretbe. Ezt követi a háttér kialakítása, mely innentől vált érdekessé. Akik ismernek tudják, hogy nagyon sokáig álltam hadilábon a háttér kérdésével. Szerencsére a művésztelepen szerzett tapasztalataim ezzel kapcsolatban segítségemre jöttek. A telített figurákhoz ugyanis telített háttér kell, melyek ezekben az esetekben levelek és virágok, azonban mind felnagyítva. Ezzel

szeretném érzékeltetni, hogy bogárembereim apró élőlények, akik – ha bárki jobban utánanéző – a kertben is megtalálhatóak. A levelek és virágok színei gondosan megtervezve vannak a lények mögé elhelyezve, kombinálásuknál próbálok komplementereket összekötni, ezáltal is rájátszva a hatásra, remélve, hogy vibrálóvá válnak. Először jelenik meg ezen a képen az esőcsepp-motívum, amely egy kihagyott felület, ahol visszaköszön a háttér elfolyt színe – egy kis lazúros olajjal jelzem helyét és a csillanását a képen. Ezután már csak a végső ecsetmunka marad, megfesteni a csápokat és a tüskéket. Ez általában hosszú folyamat, gyakran akár öt réteg olajat is magába foglalhat. Így születik meg az örült tánc.

Az ember sokszor elmereng azon, mit is lehetne mondani egy festményről, hát még ha az a sajátja. Jómagam ezért többeket is meghallgattam, laikust és szakmabelit egyaránt, hogy nagyobb rálátásom legyen munkáimra. Volt, aki furcsállotta, hogy ilyesmin dolgozom, volt, akinek érdekesnek tűnt, az bizonyos, hogy sok mindent hallottam a lényeimre. Voltak már ők *alienek*, szörnyek, akik szerelmesek, néha meg mintha harcolnának. Volt egy 60 év körüli férfi, aki a kiállításon hozzám lépve megkérdezte; hogy van-e párkapcsolatom, és ha van, akkor az rendben van-e, hozzáteszem, nagyon udvariasan. De ez is elgondolkodtatott még egy régebbi ajánlásom. Egy jóbarátom említett egy 1982-ben megjelent animációt, Pink Floyd – The Wall. Ekkor találkoztam **Gerald Anthony Scarfe** munkásságával. Szatirikus, néhol horrorisztikus animációi és groteszk karakterei is hatással lettek rám, főként az animáció azon részei, ahol a szexualitást lírikusan ábrázolja, erősen metaforikus hosszú snitteken keresztül. Ez még inkább ösztönöz arra, hogy ezt a fajta többjelentéses gondolkodást folytassam. Mivel ez a munka is egy újfajta kísérlet, itt jelenik meg ismét a *vulva* ábrázolása, ám most rejtve. Kérdezhetnék, hogy hol. Erre a válasz roppant egyszerű, mert maguk a bogárfejek azok. Az előbb említett animáció remek lehetőséget adott ennek kipróbálására a festményen.

A női test formáit vettem alapul minden esetben, szeretem azt gondolni, hogy azért, mert az hasonlít az imádkozó sáska formáira. Azonban csak akkor működhet, ha a kettő között mozog. Ehhez is sok-sok vázlat készült, hogyan és mennyit lehet ebben játszani, mi az, ami túlzás és mi az, ami elég. Ehhez az egyensúlyhoz nagy segítségemre volt **Christina Quarles** a munkáival: megragadott egyből a színes, női testek kavalkádja, egyszerre volt kellemes és groteszk, ez még inkább sarkallt arra, hogy ezt megtaláljam a saját képeimen.

Végezetül feltehetjük a legfontosabb kérdést: miért pont a sáska? Miért nem darázs, pók vagy moly? Nos, először csak arra gondoltam, biztos mert az a legkényelmesebb. Egészen addig,

míg észre nem vettem, hogy bogaras festményeimen a legtöbbet feltűnő rovar az imádkozó sáska. A karcsú és nagy szemű bogár brutális ragadozó. Tele van tüskével, irgalmatlan nagyot tud ugrani. Elég méretes, mégis van benne valami nagyon törékeny bájoság. (Bár ez lehet csak egy „*bogaras*” véleménye.) Talán egy kissé túlságosan is feminista, bizonyára mindenki tudja, mit csinál egy feminin sáska a hímmel koitusz után... Itt kanyarodnék vissza a korábban említett 60 éves úrhoz, aki aggódott szerelmi életem miatt. Visszagondolva meg is lepődtem, hogy nem furcsálltam a kérdést. Nézve a csápok, tüskék kavalkádját néha én se tudtam eldönteni, hogy harcolnak vagy sem. Mindenféle személyes negatív érzés nélkül néztem ezt a küzdelmet és úgy gondolom, igaz mindkettő. Mert a kapcsolatok is ilyenek, tele vannak tüskével, szeretettel, ármánnyal és küzdelemmel. Nem hiszek a tiszta idilli kapcsolatokban, számomra a világ egy túlharsogó színekavalkád, amelyen folyamatosan próbáljuk – az óriási erők között – átverekedni magunkat. Ahogy bogárembereim is bele vannak kényszerítve a vászon felületére, én is bele vagyok kényszerítve a saját valóságomba. Mindegyik háromalakos kompozíciós képeken van egy, aki legfelül van és mintha menekülne. Mindig azt festem utoljára, talán mert tudom, hogy ő lesz a kedvencem.

Maga az antropomorfizmus egy nagyon izgalmas téma, amely gyakran megjelenik az irodalomban, filozófiában vagy teológiában. Elég legyen csak felidézni **Kafka Átváltozás c.** művét, rengeteg dologra utalhat egy-egy átalakulás, egy-egy élőlény. De talán a legfontosabb, hogy minden gondolatom mögött én vagyok, ezért szeretném, ha mindenki saját magának interpretálná a képet. Vajon másnak mit jelent az imádkozó sáska-ember? Mert sok rétege van és még bőven van, amit lehet és fel kell fedezni.